

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 18123/2024
26.12.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Радославе Мађаров и Јасмине Симовић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Биљана Етински, адвокат из ..., против туженог Града Новог Сада, кога заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради утврђења права својине, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 644/24 од 11.04.2024. године, у седници одржаној 26.12.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 644/24 од 11.04.2024. године, у делу којим је преиначена пресуда Вишег суда у Новом Саду П 569/22 од 20.12.2023. године и одлучено о трошковима жалбеног поступка, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснована, жалба тужиље, **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Новом Саду П 569/22 од 20.12.2023. године у целости и **ОДРЕЂУЈЕ** да свака странка сноси своје трошкове жалбеног поступка.

У преосталом делу **ОДБИЈА СЕ**, као неосновна, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 644/24 од 11.04.2024. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженом накнади трошкове ревизијског поступка од 67.500,00 динара, у року од 15 дана од достављања преписа пресуде, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 569/22 од 20.12.2023. године, ставом првим изреке утврђено је да је тужиља стекла право власништва на 3/8 идеалних делова непокретности уписаних у листу непокретности број ... КО ... и то на: парцели број ... у ..., у улици ... број ... на којој је изграђена породична стамбена зграда означена бројем 1, градско грађевинско земљиште, земљиште под зградом – објектом површине 87 м², земљиште под зградом – објектом број 2 у површини од 11 м², земљиште под

зградом објектом број 3 у површини од 5 м², земљиште под зградом – објектом број 4 у површини од 37 м², земљиште под зградом – објектом број 5 у површини од 5 м², земљиште уз зграду – објекат у површини од 238 м², са напоменом да је површина целе парцеле 383 м²; парцели број ... градско грађевинско земљиште – земљиште под делом зграде у површини од 4 м² и њива 1. класе у површини од 251 м², са напоменом да је површина целе парцеле 255 м², као и власник у 3/8 идеалних делова на парцели број ... градско грађевинско земљиште – остало вештачки створено неплодно земљиште у површини од 234 м², са напоменом да је површина целе парцеле 251 м² и да је уписана у листу непокретности ... КО ..., које непокретности су у својини Града Новог Сада, што је тужени дужан да призна и трпи да се без његовог накнадног питања и одобрења у земљишним, катастарским и другим јавним књигама тужила укњижи као власник на идеалним деловима предметних непокретности утврђених овом пресудом. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев преко досуђених 3/8 идеалних делова, до потраживаних 3/4 (6/8) дела непокретности описаних у претходном ставу изреке првостепене пресуде и захтев за упис права својине на наведеном делу у јавним књигама. Ставом трећим изреке, тужени је обавезан да тужили накнади трошкове поступка од 458.730,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 644/24 од 11.04.2024. године, жалба тужиле је усвојена, жалба туженог је одбијена, па је првостепена пресуда преиначена у делу којим је тужбени захтев одбијен и утврђено да је тужила власник у још 3/8 дела (укупно 6/8) на непокретностима описаним у ставу првом изреке првостепене пресуде, тужени је обавезан да трпи да се тужила укњижи у јавном регистру непокретности на овим непокретностима када се за то стекну услови, а потврђена у делу којим је тужбени захтев усвојен и одлучено о трошковима поступка. Тужени је обавезан да тужили накнади трошкове жалбеног поступка од 136.300,00 динара, а захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка је одбијен.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију из свих разлога прописаних Законом о парничном поступку.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 10/23) и утврдио да је ревизија делимично основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, а наводима ревизије не конкретизују се друге битне повреде одредаба парничног поступка, због којих се по члану 407. став 1. тач. 2. и 3. ЗПП ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, деда тужиле ББ је на основу купопродајног уговора од 21.03.1930. године стекао у својину кућу и плац у ..., на адреси, а предмет парнице је утврђење права својине тужиле на делу ове непокретности, која се актуелно налази на адреси ББ је живео са другом супругом ВВ и ћерком из тог брака ГГ, рођеном 1928. године, удаом ..., до смрти 1944. године. Непокретност је у целости са имена покојног ББ конфискована решењем надлежног

органа од 24.05.1946. године, због његове националне припадности, али су у спорној кући и након тог времена наставиле да живе његова супруга и ћерка. ББ је из првог брака имао троје деце. Закључком Среског суда од 10.06.1947. године за наследнике покојног ББ оглашени су супруга ВВ у 4/8 делова, као и четворо деце на по 1/8 делова. Тужилја је 1961. године рођена у овој кући и у њој до данас живи. Бабу тужилје ВВ наследила је њена ћерка ГГ, мајка тужилје, на чији предлог је донето правноснажно решење суда од 26.11.2013. године, којим је рехабилитован пок. ББ и утврђено да је ништаво решење о конфискацији његове имовине од 24.05.1946. године, као и да су ништаве све правне последице тог решења. Мајка тужилје иницирала је затим и поступак за враћање одузете имовине, па је на основу решења Агенције за реституцију њој у својину враћена $\frac{1}{4}$ дела непокретности. Преостала сувласничка припадност је предмет ове парнице. Деца из првог брака пок. ББ, која су оглашена наследницима на по 1/8 дела заоставштине, нису поднела захтев за враћање одузете имовине, нити тужилја зна да ли су они живи и да ли имају наследнике. Према актуелном упису у јавној евиденцији непокретности на спорним непокретностима уписана је тужилја (рођена 1961. године), по правном основу наслеђа мајке ГГ на $\frac{1}{4}$ дела, док је на преосталој припадности од $\frac{3}{4}$ дела уписана јавна својина туженог Града.

Са полазиштем на чињеничне наводе тужбе да је доношењем решења о рехабилитацији отпао правни основ подржављења спорних непокретности, да супруга и ћерка из другог брака, чији је наследник тужилја никада нису фактички депоседиране, као и да су све време биле у мирном поседу непокретности, првостепени суд је пресуду о делимичној основаности постављеног тужбеног захтева засновао на одредбама члнова 3, 20, 28. и 36. Закона о основама својинскоправних односа. По становишту тог суда, правни претходници тужилје, односно тужилја нису у савесном поседу целих непокретности, имајући у виду утврђену чињеницу да су одлуком надлежног суда донетом 1947. године за наследнике пок. ББ оглашене супруга у 4/8 делова, те четворо деце у по 1/8 дела. Мајка тужилје ГГ наследила је 4/8 дела своје мајке ВВ, а тужилја целокупну мајчину припадност од 5/8 дела, па је у наведеном делу тужилја власник непокретности по правном основу наслеђа. Преостала сувласничка припадност од 3/8 дела припада у наслеђе деци из првог брака пок. ББ, па имајући у виду чињеницу да су правни претходници тужилје били учесници оставинског поступка и да им је била позната садржина оставинског решења, они нису савесни држаоци целе непокретности, па нису испуњени услови за стицање својине на овим сувласничким деловима по правном основу одржаја.

По становишту другостепеног суда, неправилно је првостепени суд применио материјално право када је одбио део постављеног тужбеног захтева. Доношењем правноснажног решења о рехабилитацији отпао је правни основ конфискације целих спорних непокретности, па је отпао и основ уписа права јавне својине Града Новог Сада на 3/8 дела непокретности, за који део је првостепени суд одбио постављени тужбени захтев. Другостепени суд се позвао на праксу Уставног суда изражену у одлукама Уж 4262/19 од 28.10.2021. године и Уж 6267/18 од 18.11.2021. гдине, по којој наследнику који је поднео захтев за враћање одузете имовине припада право на повраћај целокупне имовине, пошто ово право изводи из права бившег власника, па је без значаја чињеница што преостали законски наследници нису поднели захтев за враћање одузете имовине. Из наведених разлога другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и у целисти усвојио постављени тужбени захтев.

Врховни суд прихвата правне разлоге нижестепних судова у делу утврђења сувласништва тужиље на 3/8 делова спорних непокретности, али не и разлоге на којима је другостепени суд засновао пресуду у делу којим је усвојио жалбу тужиље и преиначио првостепену пресуду.

Према Закону о основама својинскоправних односа („Службени лист СФРЈ“, бр. 6/80 ... „Службени гласник РС“, бр. 115/05) право својине стиче се по самом закону, на основу правног посла и наслеђивањем; право својине стиче се и одлуком државног органа, на начин и под условима одређеним законом (члан 20); савестан држалац непокретне ствари, на коју други има право својине, стиче право својине на ту ствар одржањем протеком 20 година (члан 28. став 4); право својине на ствар стиче се наслеђивањем у тренутку отварања наслеђа на имовини умрлог, ако законом није друкчије одређено (члан 36); државина је савесна ако држалац не зна или не може знати да ствар коју држи није његова; савесност државине се претпоставља (члан 72. ст. 2. и 3).

Законом о враћању одузете имовине и обештећењу („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 153/20) прописано је да се тим законом уређују услови, начин и поступак враћања одузете имовине и обештећења за одузету имовину, која је на територији Републике Србије применом прописа о аграрној реформи, национализацији, секвестрацији, као и других прописа, на основу аката о подржављењу после 09.03.1945. године одузета од физичких и одређених правних лица и пренесена у општенародну, државну, друштвену или задружну својину; овај закон се примењује и на враћање имовине чије је одузимање последица Холокауста на територији која данас чини територију Републике Србије (члан 1); одредбе овог закона примењују се и на имовину која је конфискована после 09.03.1945. године, под условом да је бивши власник рехабилитован до дана ступања на снагу овог закона, или буде рехабилитован на основу захтева за рехабилитацију из члана 42. став 6. овог закона, у складу са посебним законом (члан 6. став 1); захтев се подноси у року од две године од дана објављивања јавног позива агенције из члана 40. став 2. овог закона на веб сајту министарства надлежног за послове финансија; лице из члана 6. став 1. овог закона је у обавези да уз захтев приложи и правноснажну судску одлуку о рехабилитацији, односно доказ да је поднело захтев за рехабилитацију (члан 42. ст. 1. и 6); агенција утврђује све чињенице и околности од значаја за одлучивање о захтеву и доноси решењем којим утврђује корисника, имовину која се враћа, односно за коју се даје обештећење, висину основице обештећења и аконтације из члана 37. овог закона, обвезника, начин и рокове за извршавање утврђених обавеза (члан 47. став 1); против првостепеног решења из члана 47. овог захтева, подносилац захтева, обвезник и Републички јавни правобранилац могу изјавити жалбу министарству надлежном за послове финансија, као другостепеном органу, у року од 15 дана од дана достављања решења; против другостепеног решења може се покренути управни спор (члан 48. ст. 1. и 3).

Из наведених законских одредби произлази да је правноснажно решење о рехабилитацији било услов за доношење позитивне одлуке Агенције за реституцију у поступку за враћање конфисковане имовине по Закону о враћању одузете имовине и обештећењу. Чињенично је разјашњено да је поступајући по захтеву покојне мајке тужиље ГГ Агенција за реституцију донела решење којом јој је враћена у својину ¼ дела спорних непокретности, те да је та одлука државног органа основ за упис

сувласништва мајке тужиље, односно тужиље по правном основу наслеђа на $\frac{1}{4}$ дела спорних непокретности.

Предмет овог поступка пред редовним судом, који је инициран 28.12.2021. године и споровден по правилима из члана 1. Закона о парничном поступку, је утврђење права својине тужиље на преостале $\frac{3}{4}$ дела непокретности, који сувласнички део је и након спровођења решења Агенције за реституцију, по јавној евиденцији непокретности у јавној својини туженог Града Новог Сада. За поступање по постављеном тужбеном захтеву меродавни материјалноправни оквир садржан је у Закону о основама својинскоправних односа, чије одредбе је првостепени суд правилно применио, када је на основу члана 36. тужилји признао сувласничку припадност по донетим решењима о наслеђивању. Наиме, тужилја је оглашена као једини законски наследник своје покојне мајке, која је покренула ову парницу, а која је по сопственом праву и праву своје мајке оглашена за законског наследника на заоставштини покојног ББ на укупно $\frac{5}{8}$ делова. Преосталу сувласничку припадност наследило је његово троје деце из првог брака. Тужилја по правном основу наслеђа није легитимисана да захтева утврђење права својине на наведеној сувласничкој припадности, већ ово право у односу на тужени Град могу истицати једино оглашени законски наследници. Пошто су баба, односно мајка тужиље биле учеснице оставинског поступка иза покојног ББ, њима је био познат круг законских наследника и садржина оставинског решења, па чињеница да су оне и поред тога што је непокретност конфискована биле у њеном фактичком поседу, не чини их савесним држаоцима целе непокретности. Наиме, државина целих спорних непокретности од стране сувласника у конкретном случају, због одсуства савесности нема квалитет који би протеклом времена могао довести до стицања права својине по правном основу одржаја на сувласничкој припадности лица која нису била у поседу непокретности.

Пракса Уставног суда, на коју се позива другостепени суд односи се на примену одредби Закона о враћању одузете имовине и обештећењу у управном поступку, у коме законитост коначне одлуке управног органа испитује Управни суд. Према утврђеном чињеничном стању поступак који је спроведен по Закону о враћању одузете имовине и обештећењу окончан је враћањем права сувојине покојној мајци тужиље на $\frac{1}{4}$ дела спорних непокретности, тужбом нису пружени подаци да се покојна мајка користила правним лековима у сврху враћања права својине на целим непокретностима из разлога што преостали законски наследници нису поднели захтев за реституцију, па је правно схватање везано за тумачење одредби о активној легитимацији у управном поступку за враћање одузете имовине без утицаја на спорни правни однос који се расправља по правилима материјалног права садржаним у Закону о основама својинскоправних односа.

Из изнетих разлога, одлука у ставу првом изреке донета је на основу одредбе члана 416. став 1, а у ставу другом изреке на основу члана 414. став 1. ЗПП.

На основу одредби чланова 165. став 2, 162. и 154. ЗПП, одлучено је о трошковима насталим у поступку по изјављеним правним лековима. Странке нису постигле успех у жалбеном поступку, па је одређено да свака странка сноси своје трошкове настале поводом изјављених жалби. Тужени је постигао успех у ревизијском поступку, па му је као оправдан признат трошак на име награде за састав ревизије у

опредељеном износу од 67.500,00 динара, у складу са важећом Адвокатском тарифом.

**Председник већа – судија
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић